

FIT - TRIBUNAL GĦAL TALBIET ŻĠĦAR

Ġudikatur: Dr. Marouska Debono LL.D; M.A. in Law

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 8 ta' Ottubru, 2024

Talba Nru: 256/2021MD

Danio Fenech (ID 383380M)

Vs

Eric Manicaro (ID 479997M)

It-Tribunal,

Ra l-avviż fl-ismijiet premissi pprezentat fit-2 ta' Settembru, 2021¹ permezz ta' liema l-attur talab lil konvenut s-somma ta' elf u tlett mitt Ewro (€1,300), rappreżentanti bejgħ ta' ħmara li kellha tkun tqila, iżda ma kienetx u ma ġietx ritornata lura skont il-ftehim li kellhom, bl-ispejjeż inkluż tal-ittra uffiċjali bin-numru 1431/2021.

Ra r-risposta tal-konvenut² datata 7 ta' Ottubru, 2021 li permezz tagħha eċċepixxa:

Illi t-talba għandha tiġi respinta bħala infondata fil-fatt u fid-dritt;

Illi l-arranġament finali kien mod ieħor milli dak li qed jgħid l-attur;

Illi l-ammont huwa eċċessiv;

¹ Fol 1 et seq tal-process.

² A fol 4 et seq tal-process.

Illi bil-kontra hu l-intimat li għandu jieħu flus mill-attur u b'hekk qed jippreżenta kontro-talba.

Ra l-kontro-talba tal-konvenut-rikonvenzjonant ppreżentata mar-risposta³ li permezz tagħha talab:

Illi l-attur għandu jhallas dan l-ammont rappreżentanti €2,350 ħlas li jrid jintradd lura tal-ħmir u kwantu €1,830 spejjeż biex jinżammu dawn il-ħmir billi l-attur irrifjutahom.

Ra ir-risposta tal-attur-rikonvenzjonat, għall-kontro-talba tal-konvenut-rikonvenzjonant ppreżentata fis-7 ta' Jannar, 2022 permezz ta' liema eċċepixxa⁴:

Li tali kontro-talba hija frivola u vessatorja u nfondata kemm fil-fatt u fid-dritt.

Ra d-dokumenti li ġew esebiti in atti.

Ra x-xhieda prodotta mill-partijiet.

Sema t-trattazzjoni tal-partijiet.

Ra li l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Fatti fil-Qosor

Fi Frar tas-sena 2021 l-attur kien biegħ ħmara lil konvenut-rikonvenzjonat għal prezz ta' €1,300, bil-ftehim li jekk il-ħmara ma kienetx tqila kellu jirritornaha lill-attur. Wara li saret viżta minn veterinarju, irriżulta li l-ħmara ma kienetx tqila. Kemm-il darba staqsa lil konvenut x'kien ser jagħmel izda qatt ma tah risposta. Għalhekk qed jitlob li l-konvenut-rikonvenzjonant iħallas is-somma ta' €1,300. Min-naħa l-oħra l-konvenut-rikonvenzjonant eċċepixxa illi l-kawża hija infondata fil-fatt u fid-dritt, li l-arrangament bejn il-partijiet kien differenti minn dak li qed jgħid l-attur. Fil-kontro-talba l-konvenut-rikonvenzjonant talab l-ammont ta' €2,350 rappreżentant ħlas li jrid jintradd lura tal-ħmir u kwantu għas-somma ta' €1,830 rappreżentanti spejjeż biex jinżammu dawn il-ħmir billi l-attur irrifjutahom. L-attur-rikonvenzjonant eċċepixxa li din it-talba hija frivola u vessatorja u li infondata fil-fatt u fid-dritt.

³ A fol 5 et seq tal-proċess

⁴ A fol 11 et seq tal-process

Provi Prodotti

Sema lil **Danio Fenech**⁵ li ddikjara li hu jaħdem bit-*taxi* iżda jimporta l-bhejjem. Il-konvenut-rikonvenzjonant mar biex jixtri l-ħmir u bieghlu tnejn, fejn ħallsu ta' waħda. Qabel kien bieghlu wkoll u dejjem ħallsu. F'din l-okkażjoni kien qallu li jekk ma kienetx tqila jerga joħodilu lura. Beda jċempillu iżda l-konvenut-rikonvenzjonant jew ma bediex jirrispondih, xi drabi kien jgħidli li ma jistax imur, drabi oħra għax kellu l-mobile bil-ħsara. Kien qallu li kien ħa l-veterinarju u ċċertifika li l-ħmara ma kienetx tqila. Spjega li ilu fuq sena, u baqa' la ħallsu u lanqas irritorna l-ħmara. Dan kien f'Marzu jew April tas-sena 2021. Il-ftehim sar fir-razzett il-Mosta, fejn kien hemm missieru preżenti. Il-prezz miftiehem kien ta' €1,300. Qal li hu m'għandux itih flus u dan għaliex kellu joħodha lura kif miftiehem u qatt ma rritorna l-ħmara.

Fil-kontro-eżami⁶ ikkonferma li lil konvenut-rikonvenzjonant kien jafu għaliex kienu jinnegożjaw bejniethom fuq ħmir. Ikkonferma li f'dan l-episodju kien bieghlu erbat'ihmir fejn fuq waħda kien hemm kundizzjoni li tkun tqila u kienet tiswa €1,300, filwaqt li l-oħrajn kien bieghhomlu b'li kienu. Ma kienx qallu liema waħda kienet tqila. Il-ftehim kien li l-aħħar waħda tkun tqila. L-ewwel waħda ma kellix tkun tqila u kienet u kien qallu anke li xtrat. Fuq l-aħħar ħmara li qed jagħmel referenza għaliha l-attur-rikonvenzjonant, u ċioe', li kellha tkun tqila ħadha għand il-veterinarju li kkonferma li ma kienetx u kellu jerga jtijilu lura. Ma kienx preżenti meta mar il-veterinarju. Ma qallux biex iħallsu dak il-ħin għaliex fdah. Meta kien imur għandu l-konvenut-rikonvenzjonant ġieli kien ikun akkumpanjat minn missieru.

Sema lil **Leli Fenech**⁷ li ddikjara li li missier l-attur-rikonvenzjonant, u li jaf lil konvenut-rikonvenzjonant meta f'Marzu tas-sena 2021 it-tifel tiegħu bieghlu xi żewġt'ihmir. Jaf li qabel din l-okkażjoni kien bieghlu iktar ħmir iżda tal-ħmir tal-aħħar ma kienx ħallsu. Kien hemm ftehim li tkun mgħammra u jekk ma kienetx kellu joħodha lura jew inkella jiftehmu fuq prezz.

Sema lil **Eric Manicaro**⁸ li ddikjara li hu kien xtara erbat'ihmir mingħand l-attur-rikonvenzjonant u qabel kien xtara iktar. L-ewwel xtara żewġt'ihmir bil-patt li jekk ma kienux tqal kien ser joħodhomlu lura u l-attur jagħtih il-flus lura. Ġimgħatejn wara xtara żewġt'ihmir pħra bl-istess patt. Ħa veterinarju li kien irriferilu l-attur stess u rriżulta li minn dawk l-erbgħa, waħda biss kienet tqila. Qal li l-aħħar waħda fil-bidu il-prezz miftiehem kien ta' 1,300 u nnegożjaw għal 1,150. Qal li hu u anke l-ġenituri tiegħu raħħala f'dan ix-xogħol. Qal li meta tkelmu huma dejjem tkelmu fuq l-erbat'ihmir. Fuq it-tlieta l-oħra li ma kienux tqal kien kellmu fuqhom u l-patt kien li jtih

⁵ A fol 16 et seq tal-proċess, xhieda datata 15 ta' Marzu, 2022

⁶ A fol 22 et seq tal-proċess, kontro-eżani datat 5 ta' Lulju, 2022

⁷ A fol 18 et seq tal-proċess, xhieda datata 15 ta' Marzu, 2022

⁸ A fol 25 et seq tal-proċess, xhieda dtata 5 ta' Lulju, 2022

il-flus lura, iżda qatt ma tahomlu. Ippreżenta *screenshot* ta' messaġġi skambjati⁹ u spjega li meta ma ftehmux fuq li jtih il-flus lura qallu biex imur u jibdilhomlu. Għall-ewwel huwa ma aċċettax u wara li tkellem ma missieru qallu li jekk milli jgħib joġġbuhom ma kelliex tkun problema, u dan għaliex l-attur kien iġib ħmir ta' spiss. L-attur ċempillu darba is-Sibt filgħaxija u meta ftehmux mar u l-ħmir li kellu ma għoġbuhx u ma ħax minnhom. Reġa għab iżda l-istess m'għoġbuhx. Reġa għab darbetjn oħra u kien ikelmu ħazin u l-mobile ma wegħbux iktar. Dawn il-messaġġi intbagħtu wara u hu kien qallu jew kif kienu niftehmin inkella l-ħmir tiegħu u l-flus tal-attur. Meta mar jixtri dawn l-erba' ħmir, kien hemm missieru miegħu.

Fil-kontro-eżami qal li meta qal lill-attur biex iġiblu l-ħmir u hu jerga jtih il-flus lura, l-attur ma riedx. Fenech ried li hu jtih il-ħmir mingħajr ma jtih xejn. Ma kienx kuntent bl-erbat' iħmir iżda kien laħaq ħalsu 2,350 qabel ma ħa lil veterinarju għaliex kienu ma kienx iħallsu. Fuq ir-raba' waħda meta l-veterinarju informah li ma kienetx tqila, Fenech kien kellmu wara xi xahar sabiex iħallsu, u hu kien qallu sabiex joħodlu it-tlett iħmir u jtih il-flus lura u dan għaliex hekk kien il-patt.

Sema lil **Peter Manicaro**¹⁰ li ddikjara li l-konvenut-rikonvenzjonant huwa it-tifel tiegħu, u li kien miegħu meta għamel in-negozju ma Fenech. L-ewwel xtara żewġt' iħmir bi 1,200-il waħda bil-kundizzjoni li jkunu tqal, imbagħad xtara tnejn oħra 1,150 u ta' waħda minnhom ma ħallsuhx, u minnhom l-erbgħa waħda biss kienet tqila. Huma jikkalkulaw il-prezz ta' ħmara li ma tkunx tqila daqs nofs il-prezz. Waqt in-negozju dejjem kien mat-tifel. Meta rriżulta li kien hemm tlieta ma kienux tqal, l-attur-rikonvenzjonant ma riedx jagħti l-flus lura. Qatt ma għamlu proċeduri ġudizzjarji fil-konfront tiegħu.

Sema lil **Dr. Daniel Cauchi**¹¹ li ddikjara li hu veterinarju li prinċipalment jispeċjalizza fiż-żwiemel. Huwa qeda liż-żewġ partijiet. L-ewwel persuna li kien jaf kien lill-attur u dan għa dawn l-aħħar sentejn, tliet snin u dan dejjem b' mod professjonali. Lil konvenut sar jafu għaliex kien xtara xi ħmir mingħand l-attur u ried li jiċċekja jekk kienux tqal jew le. Il-konvenut kien qallu li irrakomandah Fenech. Hu kien intalab mil-konvenut sabiex jiċċekja l-ħmir kienu tqal u kien rahom ir-razzett tal-konvenut, għal xi Marzu tas-sena 2021. Huwa kien invista ħamest' iħmir imma ma ftakarx kemm kien xtara mingħand l-attur. Normalment meta jinxtraw ħmir nisa l-biċċa l-kbira jkunu mgħammrin qabel, u milli seta jifhem dan il-każ kien hekk. Li jkunu mgħammrin ma jfissirx li jkunu tqal, u jekk ikunu tqal il-prezz ikun naqra iktar. L-iskop tal-viżta tiegħu kienet sabiex jara kienux tqal. Spjega li l-ġestazzjoni tal-ħmir hu minn 11-il xahar sa 14-il xahar massimu u jvarjaw.

⁹ A fol 28 tal-proċess

¹⁰ A fol 31 et seq tal-proċess, xhieda datata 15 ta' Novembru, 2022

¹¹ A fol 61 et seq tal-proċess, xhieda datata 18 ta' Ġunju, 2024, riprodott fuq ordni tat-Tribunal datata 11 ta' April, 2024 stante li r-*recording* tax-xhieda tiegħu mogħtija fl-243 ta' April, 2023 ma setgħetx tinstab

Kunsiderazzjonijiet

Il-kawża odjerna titratta dwar bejgħ ta' ħmara li kellha tkun tqila iżda ma kienetx u għalhekk li sar bejgħ mhux ta' kwalita pattwita.

I-Artikolu 1390 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi:

Jekk il-ħaġa li l-bejgiegħ iġib biex jikkunsinna ma tkunx tal-kwalità mwiegħda, jew ma tkunx bħall-kampjun li fuqu l-bejgħikun sar, ix-xerrej jista' jagħzel jew li jirrifjuta l-ħaġa u jitlob id-danni, jew li jircievi l-ħaġa bi prezz anqas fuq stima ta' periti.

L-attur-rikonvenjonat fix-xhieda tiegħu jgħid illi lil konvenut-rikonvenzjonant kien mar għandu sabiex jixtri ħmir oħra u fuq il-kwistjoni mertu tal-kawża kien xtara żewġt' iħmir fejn kien qallu illi jekk waħda ma tkunx tqila jerġa joħodilu lura, iżda wara li invistaha l-veterinarju u ra li l-ħmara ma kienetx tqila, l-konvenut-rikonvenzjonant la kien tah il-ħmara u lanqas il-flus. Qal li hu bieghlu erbat' iħmir f' darbtejn u l-ftehim kien fuq tal-aħħar li kellha tkun tqila. Huwa jikkontendi li l-prezz miftiehem fuq din il-ħmara kien ta' 1,300.

Min-naħa l-oħra l-konvenut-rikonvenzjonant jgħid li l-ewwel xtara tnejn bil-kundzzjoni li jekk ma jkunux tqal joħodhomlu u l-attur rikonvenzjonant jtih l-flus u warajhom xtara żewġt' iħmir oħra bl-istess patt. Mar il-veterinarju u rrizulta li minn dawn l-erbat' iħmir waħda biss kienet tqila. Fir-rigward tal-prezz huwa qal li l-ewwel ftehim fuq il-ħlas tal-ħmara mertu tal-kawża kienet ta' 1,300 iżda mbagħad ftehm fuq 1,150.

Jirrizulta li bejn il-partijiet kien hemm ftehim iżda t-Tribunal qed jiġi rinfaċċjat b'żewġ verżjonijiet ta' x' kien il-ftehim bejn il-partijiet.

Huwa ritenut illi:

"In tema legali jiġi osservat li huwa principju assodat fil-gurisprudenza li f'kaz ta' zewġ verżjonijiet diametrikalment opposti u li jkunu plawsibbli jew possibbli dan jiffavorixxi l-konvenuti in bazi għal principju li onus probanti incumbit ei qui dicit non ei qui negat. Huwa l-attur li jrid jipprova l-fatti minnu premissi u allegati fic-itazzjoni. Mill-banda l-oħra pero', il-grad ta' prova rikjest fil-kamp civili, b'differenza minn kawzi kriminali fejn il-ligi tesigi li l-prova tal-htija għandha tirrizulta mingħajr dubju ragonevoli, fil-kamp civili huwa bizzejjed li jkun hemm certezza morali f'mohh il-gudikant. Din ic-certezza morali rikjesta f'kawza civili hija

l-effett tal-bilanc tal-probabilitajiet. Mera possibilità mhux sufficjenti biex tirradika r-responsabilità civili” – (Giordmaina Medici et vs Rizzo – 28.4.2004)

F’dan il-kaz il-gudikant huwa ggwidat mill-insenjament moghti fis-sentenza fl-ismijiet "Farrugia vs Farrugia" moghtija fil-24 ta' Novembru 1966 fejn kien inghad hekk:¹²

"Il-konflitt fil-provi huwa haga li l-Qrati jridu minn dejjem ikunu lesti ghaliha. Il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosomiljanza, ghandhiex teskludi lill-ohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f’kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant. Mhux kwalunkwe tip ta' konflitt ghandu jhalli fill-Qorti f dak l-istat ta' perpelessita' li minhabba fih ma tkunx tista' tiddecieci b'kuxjenza kwjeta u jkollha taqa' fuq ir-regola in dubio pro reo."

Jirrizulta illi l-konvenut xtara erbat’iħmir mingħand l-attur. L-attur baqa’ jsostni li tlieta minnhom bieghomlu kif kienu filwaqt li l-unika ħmara li fteħmu li kellha tkun tqila kienet l-aħħar waħda u għalhekk l-ammont pretiż minnu kien biss fir-rigward ta’ dik. L-oħrajn kien tħallas tagħhom. Il-konvenut jisħaq illi huwa xtara l-erbat’iħmir ġimgħatejn minn xulxin bil-patt li kollha jkunu tqal, u jekk ma jkunux joħodhomlu lura u l-attur itih il-flus. Qal li dejjem tkelmu fuq l-erbat’iħmir flimkien. Filfatt kull darba li l-attur kien jgħib il-ħmir kien imur jara biex jagħzel oħrajn, ma kien joġġbu xejn u kien jitleq ‘l hemm.

Jirrizulta illi l-aħħar ħmara ma kienetx tqila. Illi matul ix-xhieda tal-konvenut, kif ukoll ta’ missieru Peter Manicaro jgħidu kontinwament li xtraw erbat’iħmir bil-patt li jkunu tqal meta irrizulta illi waħda biss kienet tqila, liema waħda kienet mal-ewwel tnejn li kien xtara. Illi allura li ma jistax jifhem it-Tribunal huwa li jekk il-fteħim kien fuq erbat’iħmir li jiħu ritornati lura jekk ma kienux tqal għaliex huwa qed jitleq l-ammont fuq l-aħħar żewġ t iħmir u mhux fuq it-tlieta li skontu ma kienux tqal.

Illi in oltre, l-veterinarju Dr. Daniel Cauchi fix-xhieda tiegħu qal li meta mar jagħmel il-viżta sab ħamest’iħmir u mhux erba’ u tnejn minnhom kienu tqal. L-attur baqa’ jisnisti li t-tlieta li xtara eċċetto l-ħmara in kwistjoni xtrahom kif kienu, filwaqt li kemm l-konvenut u kemm missieru baqgħu jinsistu li xtraw il-ħmir bil-patt li jkunu tqal. Illi in oltre l-prezzijiet tal-ħmir ivarjaw fejn l-ewwel tnejn kienu ta’ 1,200-il waħda filwaqt li il-ħmara mertu tal-kawża kienu nnegozjawha 1,500 għalkemm fil-bidu l-attur ried 1,300. Il-konvenut qal ukoll illi għat-tlett iħmir l-oħra ma kienx ħa l-veterinarju u laħaq ħallas mingħajr ma ċċekja jekk kienux tqal. Allura t-Tribunal jistaqsi jekk dan il-bejgħ sar fi żmien ġimgħa minn xulxin u saħansitra xtara l-aħħar żewġ iħmir flimkien, allura x’seta kien l-iskop li ma jħallas ta’ din il-ħmara partikolari biss. Illi dan it-Tribunal ma huwiex konvint illi l-fteħim sar dwar l-erbgħa li huma, li kellhom ikunu tqal l-erba’ li

¹² Rik Nru: 101/2010JPG

huma u mhux dwar l-aħħar ħmara li effettivamente kellha tkun tqila iżda li rriżultat li ma kienetx tqila.

Fix-xhieda tiegħu Dr. Daniel Cauchi spjega li l-biċċa l-kbira speċjalment in-nisa ħmir ikunu mgħammrin minn qabel. Komplu jispjega li jekk ikunu tqal dejjem ikunu naqra iktar il-prezzijiet. Illi dwar prezz dan it-Tribunal huwa konvint li l-prezz miftiehem dwar il-ħmara mertu tal-kawża kien effettivamente ta' 1,300 u mhux ta' 1,150 kif qed jikkontendu kemm l-konvenut u missieru.

Jirriżulta illi l-ħlas għadu dovut hekk kif gie konfermat mill-partijiet kollha. In oltre l-ħmara in kwistjoni għadha għand l-konvenut. Il-konvenut jgħid illi kemm-il darba mar jara ħmir oħra li gab l-attur iżda xejn ma kien joġġħbu u hu ma rritornax il-ħmara jew skont il-kontro-talba tiegħu ħmir, li dan it-Tribunal qed jifhem li huma l-aħħar żewġ ħmir skont l-ammont mitlub minnu lura għaliex l-konvenut ma riedx jagħtih il-flus lura. Huwa esebixxa serje ta' messaġġi fejn spjega li messaġġ partikolari u ċioe': Aħna konna miftehmin issa jew ha nimxu kif konna miftehmin jew il-flus tiegħak u l-ħmir tiegħi. U l-mobile ma jkunx fuqi l-hin kollu. Qal li dan il-messaġġ intbagħat għaliex l-attur kien ċempillu jidgħi meta ra li ma kien qed joġġħbu xejn.

Huwa dover tax-xerrej li jagħmel l-aċċertamenti dovuti qabel il-bejgħ speċjalment jekk ikollu xi dubju dwar kwistjoni essenzjali għall-bejgħ.

L-azzjoni ibbazata fuq l-artikolu 1390 tal-Kap 16, tirrikjedi li jekk il-venditur jikkonsenja haga mhux tal-kwalita` pattwita jew mhux bhal kampjun li fuqu l-vendita tkun saret, il-kumpratur jista' jagħzel jew li jirrifjuta l-haga u jitlob id-danni, jew li jirceviha bi tnaqqis fil-prezz fuq stima ta' periti u din l-azzjoni hija preskrivibbli b'egħluq is-sentejn mill-bejgħ.

Illi fil-każ odjern il-konvenut qiegħed jgħid illi huwa huwa mar diversi drabi biex jara jekk għandux ħmir oħra li kienu joġġħbuh iżda qatt ma għoġbuh oħrajn u kien għalhekk illi qatt ma ħa l-ħmir lura.

Illi t-Tribunal ma jistax jifhem anke minn dak mitlub fil-kontro-talba, li kieku għas-saħħa tal-argument, il-konvenut ried jirritorna t-tlett iħmir u l-attur iħallsu l-ammont li ħallas għal tnejn minnhom u ċioe' is-somma ta' 2,350, kif il-ħmara li ma kienx ħallas għaliha żammha għandu għal iktar minn sena minn mindu sar jaf li ma kienetx tqila.

In oltre, il-konvenut fil-kontro-talba mressqa minnu, talab li jitħallas is-somma ta' 1,830 bħala spejjeż biex jinżammu dawn il-ħmir stante li l-attur irrifjutahom. Mill-atti ma jirriżultax li tressqet xi prova ta' spiza f'dawn ir-rigward.

In oltre, issir referenza għal-artikolu 7 (1) tal-Kap 380 tal-Ligijiet ta' Malta, li jipprovdi:

It-Tribunal għandu jaqta' kull talba u kontro-talba li jkollu quddiemu principalment skond l-ekwita':

Izda, f'kull kaz, kull kwistjoni li jista jkun hemm dwar il-preskrizzjoni ghandha tingata' skond il-Ligi.

It-Tribunal jaghmel referenza ghall-appell fl-ismijiet *Marika Caruana vs Direttur Generali tal-Qrati tal-Gustizzja*, deciz fit-23 ta' Jannar, 2004, fejn il-Qorti tal-Appell qalet is-segwent:¹³

Fir-rigward ta' ekwita' fis-sens litterali taghha t- Tribunal kif gja esprima ruhu drabi ohra fir-rigward jinghad li din tfisser:

"Fairness, recourse to principles of justice to correct or supplement the Law; system of Law, coexisting with and superseding common Law and statute Law (Oxford Dictionary).

Fil-kamp guridiku l-kelma ekwita' ghandha s-sens illi dan hu principju li ghandu jigi applikat mhux biex ifarrak il-Ligi, jew biex jissostitwixxi l-Ligi, izda biex jissupplimentaha fejn il-Ligi hi mankanti:

"Now equity is no part of the law, but a moral virtue, which qualifies, moderates, and reforms the rigour, hardness and edge of the law, and is an universal truth; it does also assist the law where it is defective and weak in the constitution, and defends the law from crafty evasions, delusions, and new subtilties, invented and contrived to evade and delude the common law, whereby such as have undoubted right are made remediless; and this is the office of equity, to support and protect the common law from shifts and crafty contrivances against the justice of the law. Equity therefore does not destroy the law, nor create it, but assist it" (Dudley [Lord] vs Dudley [Lady] [1705]).

Ghandu jinghad ukoll li:

"Equity follows the law" and in cases where the legal analogy clearly applied, the rule of law was adopted, however harsh it might be."

Kif ukoll li:

"Equity is co-relative and co-existent with law " (Sources of English Legal History 1750 – 1950 – A.H. Manchester. P. 121)

Il-kuncett tal-ekwita' zviluppa matul is-sekli, pero' sa minn zmien Aristotile l-bazi ta' l-ekwita' kienet dik ta' korp ta' regoli li jissupplixxu fejn il-Ligi hija mankanti:

"Aristotle explains how appeals to equity may be best made by an advocate pleading in the courts, and relates it to the "unwritten" law regarded as underlying an supplying the deficiencies of the body of enacted law" (Introduction to Jurisprudence – Lord Lloyd of Hampstead, 4th ed, p.964)

¹³ Appell Civili Nru: 643/2001/1; Onor. Imhallef Philip Sciberras.

Dak li hu ekwu huwa gust:

"..... While we sometimes praise what is equitable and the equitable man, at other times, when we reason it out, it seems strange if the equitable, being something different from the just, is yet praiseworthy; for either the just or the equitable is not good, if they are different; or, if both are good, they are the same."

(Introduction to Jurisprudence – Lord Lloyd of Hampstead, 4th ed, p.964)

U jkompli jghid:

"..... for the equitable, though it is better than one kind of justice, yet it is just, and it is not as being a different class of thing that it is better than the just. The same thing, then, is just and equitable, and while both are good the equitable is superior. What creates the problem is that the equitable is just, but not the legally just but a correction of legal justice. The reason is that all law is universal but about some things it is not possible to make a universal statement which shall be correct. In those cases, then, in which it is necessary to speak universally, but not possible to do so correctly, the law takes the usual case, though it is not ignorant of the possibility of error. And it is none the less correct; for the error is not in the law nor in the legislator but in the nature of the thing, since the matter of practical affairs is of this kind from the start. When the law speaks universally, then, and a case arises on it which is not covered by the universal statement, then it is right, where the legislator fails us and has erred by over-simplicity, to correct the omission - to say what the legislator himself would have said had he been present, and would have put into his law if he had known. Hence the equitable is just, and better than one kind of justice – not better than absolute justice, but better than the error that arises from the absoluteness of the statement. And this is the nature of the equitable, a correction of the law owing to its universality." (Introduction to Jurisprudence – Lord Lloyd of Hampstead, 4th ed, p.964)

Dak li hu ekwu necessarjament huwa gust, u l-ekwita` hi propju intiza sabiex issir gustizzja ma dak li jkun. L-istess awtur ikompli jghid:

"it is plain what the equitable is, and that it is just and is better than one kind of justice. It is also evident from this who the equitable man is; the man who chooses and does such acts, and is no stickler for his rights in a bad sense but tends to take less than his share though he has the law on his side, is equitable, and state of character is equity, which is a sort of justice and not a different state of character."

Sir Henry Maine isemmi tlett strumentalizzazzjonijiet li jservu biex igibu aktar qrib ta' xulxin l-interessi tas- socjeta' kif distinti minn dawk tal-ligi; u cioe' "Legal Fictions, Equity, and Legislation" u jitlaq b'din il-premessa:

"...Law is stable; the societies we are speaking of are progressive. The greater or less happiness of a people depends on the degree of promptitude with which the gulf is narrowed."

Filwaqt li Lord Denning juri l-preokkupazzjoni tieghu fuq dak li qal Maine fuq it-tlett strumentalizzazzjonijiet: "If they are exhausted where is a new means to be found?" u jispicca jghid:

"The law as I see it has two great objects: to preserve order, and to do justice; and the two do not always coincide. Those whose training lies towards order, put certainty before justice; whereas those whose training lies towards the redress of grievances, put justice before certainty. The right solution lies in keeping the proper balance between the two."

Tenut kont ta' dan kollu, it-tifsira li ghandha tinghata lill- kelma "ekwita", u aktar tenut kont tal-kliem "skond il-Ligi" illi jinsab ghall xi raguni allacat mal-kelma "ekwita" fl- Artikolu 7 tal-Kap. 380 tal-Ligijiet ta' Malta, fil-fehma tat-Tribunal ghandu jigi interpretat fis-sens li l-ekwita` ghandha ssegwi l-Ligi, u ghandha ukoll pero` il-funzjoni specjali li din tissupplimentaha fejn din hi nieqsa, billi taghti rimedju fejn hemm ir-raguni, u b'mod li ssir gustizzja ma' dak li jkun

Illi jirrizulta li sar ftehim li l-aħħar ħmara tinbiegħ għas-somma ta' 1,300 jekk tkun tqila. Jirrizulta illi effettivament din il-ħmara ma kienetx. Mix-xhieda tal-veterinarju Dr. Daniel Cauchi jirrizulta illi ħmara li tkun tqila tiswa iktar. Mix-xhieda tal-partijiet jirrizulta li kien hemm bejgħ ta' tlett'ihmir oħra li l-prezzijiet ivarjaw minn 1,200 u oħra li ma kienetx tqila kienet 1,150 li nbiegħet mill-attur lil-konvenut mal-ħmara li kellha tkun tqila, u għalhekk stante li ma kienetx tqila bħal ma kienet l-oħra għandu jitħallas is-somma ta' 1,150.

Decide

Ghaldaqstant, it-Tribunal qiegħed jiddisponi mil-kawża billi in kwantu għat-talba promotrici u r-risposta għaliha, jiċċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut filwaqt li jilqa' t-talba attriċi limitatament fis-somma ta' €1,150 u għalhekk jordna lil konvenut iħallas lill-attur is-somma ta' €1,150 bl-imgħax legali mid-data tas-sentenza. Kwantu għal-kontro-talba, it-Tribunal għar-ragunijiet imsemmija jiċċhad t-talba tal-konvenut rikonvenzjonant, u jilqa' l-eċċezzjoni tal-attur-rikonvenzjonant.

L-ispejjeż u d-drittijiet relattivi kemm tat-talba promotrici u kemm tal-kontro-talba u tal-ittra ufficjali bin-numru 1431/2021¹⁴ jitħallsu unikament mill-konvenut-rikonvenzjonant.

¹⁴ Ivverifikat mis-sistema digitali tal-Qorti

Avukat Dr. Marouska Debono LL.D. M.A. in Law

Gudikatur